

ПРОФОРІЄНТАЦІЙНІ ІННОВАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

У статті представлено науково-педагогічні погляди зарубіжних освітян щодо профорієнтаційного консультування молоді для підготовки до успішного функціонування на глобалізованому ринку праці, проаналізовано особливості та пріоритетні напрями досліджуваного процесу. Особливу увагу приділено використанню новітніх профорієнтаційних технологій.

Ключові слова: профорієнтація, новітні технології, освітній процес, молодь, ринок праці.

Постійні зміни на ринку праці та нестабільність у суспільстві вимагають від сучасного спеціаліста навчатися впродовж усього життя, набувати все більше нових навичок для успішної адаптації до швидкоплинних реалій світу. Саме тому сьогодні постає питання стратегічного переосмислення системи освіти з точки зору підготовки молоді до майбутньої професійної діяльності. У цьому контексті на перше місце висувається потреба у новому погляді на профорієнтацію, що має стати ключем до вирішення проблем адаптації до турбулентних життєвих та професійних обставин.

Вивчення наукових-педагогічних джерел підтверджує зацікавленість іноземних дослідників проблемами сучасної ефективної профорієнтації (Cedefop, 2018; Hutchison, Maze, Pritchard, Reiss, Yoon, 2018). Цілком очевидно, що звернення до прогресивного зарубіжного досвіду з питань організації досліджуваного процесу допоможе покращити розуміння інноваційних підходів до виховання готовності молоді до ринку праці.

Однією із стратегічних цілей освітніх реформ в Україні є забезпечення особистого та професійного розвитку молоді. Якісна профорієнтація дозволить розпочати підготовку кваліфікованого спеціаліста, конкурентоспроможного на міжнародному ринку праці. Однак слід зазначити, що існуюча модель профорієнтації в українських закладах освіти потребує багатьох трансформацій для задоволення потреб суспільства. Реорганізація профорієнтаційної системи допоможе визначити ефективні методи та засоби навчання молоді щодо свідомого вибору професійного шляху. Надзвичайно важливо розпочати активне планування кар'єри у шкільні роки, що забезпечить високий відсоток

готовності до професійної діяльності у майбутньому [2].

Міжнародні експерти з питань профорієнтації наголошують на важливості створення такого освітнього процесу, в якому розкривається якомога більше можливостей для пошуку власного професійного призначення та побудови індивідуальної професійної траєкторії. Дослідники переконані, що готовність до гармонійного існування на ринку праці має виховуватися і якісно по-новому впливатиме на становлення майбутнього спеціаліста [3].

Профорієнтаційні програми та послуги з розвитку кар'єри мають змінити фокус від підтримки окремих осіб у прийнятті відповідних рішень до допомоги у розвитку навичок управління кар'єрою, підвищення рівня адаптивності та стійкості. Роль профорієнтаційної роботи стає більш ваговою та вимогливою, вона повинна швидше та гнучкіше адаптуватися до мінливих потреб громадян та світу праці. На думку дослідників, якісна та системна профорієнтація має позитивний вплив на результати навчання (збільшення рівня залученості та покращення успішності); соціально-психологічні результати (розвиток гнучких навичок, підвищення самооцінки, поліпшення когнітивних навичок та психічного здоров'я); економічні результати (полегшення переходу від навчання до роботи, підвищення соціальної мобільності та збільшення ймовірності майбутнього працевлаштування) [3].

Дослідження показали, що підлітки, які поєднують неповну зайнятість із денною освітою краще переходять від навчання до роботи. Програми планування та розвитку кар'єри у закладах освіти, які включають набуття досвіду роботи, розглядають як можливість застосувати свої навички та знання на практиці та зрозуміти, що означає бути ефективним на робочому місці. Системні профорієнтаційні заходи мають великий інформативний вплив, особливо коли йдеться про нові та майбутні професії.

Використання потужного потенціалу інноваційних технологій для підвищення ефективності профорієнтаційних послуг в освітньому процесі є необхідними для розширення можливостей молодій людині почати будувати та керувати власною кар'єрою. Цифрові технології вже впливають на традиційні послуги з профорієнтації і концепція діджиталізації технологій розвитку

навичок управління кар'єрою все більше завойовує свою популярність. Оновлення системи освіти з урахуванням підготовки молоді до майбутнього ринку праці шляхом вдосконалення освітніх програм та профорієнтаційних інструментів дозволить налагодити успішний перехід від навчання до робочого місця. Інвестиції в діджиталізацію профорієнтації та навчання впродовж життя є необхідною передумовою успішного розвитку особистості.

Профорієнтаційна робота набуває все нових форм, використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій дозволяє зробити заходи з розвитку кар'єри більш різноманітними та одночасно адаптованими з метою підвищення мотивації до майбутнього працевлаштування. Особливої уваги заслуговує значний науково-практичний доробок європейських дослідників, які детально вивчили та систематизували ефективні практики використання інформаційно-комунікаційних технологій для профорієнтаційної діяльності на усіх рівнях освіти [1].

Розширення та осучаснення профорієнтаційного інструментарію за рахунок інноваційних технологій полегшує знайомство молоді з ринком праці та робить цей процес більш цікавим та мотивуючим. Обравши 25 найбільш ефективних практик, автори дослідження розглядають, які саме виклики у підготовці молоді до гармонійного існування у світі професій будуть вирішені, як інформування про ринок праці з допомогою сучасних технологій сприяє розвитку професійної перспективи впродовж життя. Серед найбільш поширених цифрових технологій для профорієнтації вчені називають інтерактивні онлайн інструменти, WIKI, відкриті ресурси, поєднання онлайн та офлайн елементів, пошукові системами, мобільні додатки, електронне портфоліо, соціальні мережі тощо. У публікації також надаються детальні рекомендації щодо використання представлених новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у національному контексті [1].

Карантинні обмеження останніх років спричинили значне зростання безробіття, зміну професій та змісту роботи, проте одночасно створили новий контекст для професійної орієнтації. Тимчасове закриття закладів освіти вплинуло не лише на освітній процес, але й на уявлення про характер праці,

дозвілля, сімейного життя та суспільства. Інформаційно-комунікаційні технології беззаперечно підтвердили свою ефективність не лише у дистанційному форматі, але й розкрили свій потенціал для використання у сфері профорієнтації.

Цифрові технології набувають все більшої популярності у сфері освіти не лише як рішення, яке дозволяє продовжувати надання послуг під час пандемії, вони мають відігравати значну роль для індивідуалізації освіти та профорієнтації. Системи на базі штучного інтелекту зможуть допомогти молоді орієнтуватися у світі професій завдяки широкому діапазону цифрових навчальних ресурсів, коли вони будуть більш доступними та готовими до використання. Звернення до віртуальної реальності для набуття професійних навичок, впровадження цифрових освітніх рішень на основі штучного інтелекту та інших новітніх методів навчання мають бути взятими до уваги для подальших профорієнтаційних розробок.

Розглянуті наукові та практичні пропозиції зарубіжних дослідників створюють нове підґрунтя для розуміння вектору реорганізації освітнього процесу з урахуванням профорієнтаційного складника. Сучасний освітній простір має не лише забезпечувати ефективний процес оволодіння знаннями та навичками, але й сприяти вихованню готовності молоді до побудови кар'єри у глобалізованому світі на міжнародному ринку праці.

Отже, у результаті проведеного аналізу науково-педагогічних джерел можемо зробити висновок про актуальність досліджуваної проблеми як серед українських, так і зарубіжних науковців. Подальше розроблення окресленої тематики надасть можливість освітянам ознайомитися із сучасними підходами та дієвими механізмами профорієнтації.

Література

1. Cedefop (2018). Handbook of ICT practices for guidance and career development. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
2. Voronina, H. (2018). Career Perspective of High School Students: Study of English Experience for Implementation in Ukraine. *PEOPLE: International Journal of Social Sciences*, 4(2), 67-74.
3. Yoon, H. J., Hutchison, B., Maze, M., Pritchard, C., & Reiss, A. (Eds.). (2018). *International practices of career services, credentials, and training*. Broken Arrow, OK: National Career Development Association.